

Vragen en kanttekeningen bij de afhandeling van schade als gevolg van winning uit o.a. de kleine gasvelden door de Commissie Mijnbouwschade. Mede in relatie tot de geleerde lessen uit de parlementaire enquête gaswinning Groningen in 2023.

Hebben we echt geleerd van de lessen uit Groningen en deze ook doorgevoerd naar de uitvoeringspraktijk buiten Groningen? Nee

Omschrijving situatie

Rechtsongelijkheid

Schade als gevolg van bodembeweging door gaswinning uit de kleine velden en/of zoutwinning kunnen inwoners sinds 1 juli 2020 melden bij de Commissie Mijnbouwschade (CM). Het juridisch kader waarmee en de werkwijze waarop de CM de afgelopen jaren schademeldingen van onze inwoners heeft afgehandeld, is voor de gemeente Aa en Hunze aanleiding om aan de bel te trekken door hierover vragen te stellen en er kanttekeningen bij te plaatsen. Wij constateren rechtsongelijkheid in de afhandeling van mijnbouwschade. Wij zijn van mening dat ook inwoners buiten het effectgebied van het Groningenveld recht hebben op een mildere, menselijker en makkelijkere schadeafhandeling. Dat is nu niet het geval.

Werkwijze commissie strijdig met het instellingsbesluit

In het instellingsbesluit van de CM van 5 juni 2020 (Staatscourant nr. Nr. 30336), gewijzigd op 20 juni 2021 (Staatscourant Nr. 32998), staat vermeld wanneer een schademelding niet door de CM in behandeling mag worden genomen (artikel 3 uit het Instellingsbesluit CM). Schademeldingen worden niet behandeld als er meer dan 12 maanden zijn verstreken sinds de geïnduceerde beving heeft plaatsgevonden.

Wij constateren dat de CM wel degelijk schademeldingen in behandeling neemt/heeft genomen in situaties waarbij er geen recente aardbeving heeft plaatsgevonden of waarbij de mijnbouwonderneming al eerder een schadeafhandeling heeft gedaan. Inwoners worden vervolgens, na een lange periode van onzekerheid over de schadeafhandeling, geïnformeerd dat de CM de mijnbouwonderneming adviseert geen schadebedrag toe te kennen. Dit mede omdat er geen recente geïnduceerde bodembeweging is geweest. Hiermee worden inwoners niet serieus genomen en aan het lijntje gehouden. De commissie laat daarentegen wel dure onderzoeken uitvoeren en neemt de schade op. Dit wekt verwachtingen terwijl de uitkomst vooraf vast stond en de CM de schademelding conform artikel 2 überhaupt niet in behandeling had mogen nemen. Dit doet vergaande afbreuk aan het vertrouwen in de overheid zeker ook omdat de CM hierover vooraf niet actief communiceert.

De commissie kan op grond van artikel 4 uit het Instellingsbesluit afwijken van artikel 3, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, teneinde onbillijkheden van overwegende aard te voorkomen. Wij constateren echter dat de CM niet onderbouwd waarom er sprake is van bijzondere omstandigheden en de

schademelding in behandeling neemt. Ook in de jaarverslagen van de CM wordt niet onderbouwd welke bijzondere omstandigheden aanleiding hebben gegeven om de schademeldingen die sinds 1 juli 2020 tot aan de bevingen in oktober 2023 zijn ingediend, in behandeling te nemen.

Conclusie:

- *De Commissie Mijnbouwschade werkt al meerdere jaren in strijd met het instellingsbesluit ten nadele van inwoners.*

Afhandeling bevingsschade gaswinning Eleveld

In oktober 2023 vonden nabij Ekehaar kort achter elkaar drie en recent op 16 april 2025 nabij Geelbroek bevingen plaats als gevolg van gaswinning uit het Eleveld gasveld. Dit waren volgens onze informatie de eerste serieuze geïnduceerde bevingen sinds de instelling van de CM buiten het effectgebied Groningenveld. N.a.v. de bevingen in oktober 2023 ontving de CM in korte tijd ruim 30 meldingen uit Ekehaar en omgeving. Omdat het hier om een relatief groot aantal meldingen gaat uit een gebied met relatief weinig woningen, hebben wij de CM – in een door hen geïnitieerd gesprek met de NAM en de gemeente – verzocht om artikel 7 uit het protocol voor de behandeling van schademeldingen (Staatscourant nr. 30336) toe te passen. Daarmee zou een causaal verband tussen de bevingen en de schade aangenomen kunnen worden zonder deskundigenonderzoek ter plaatse. Dit zou veel tijd en geld besparen, en zorgen voor een vlotte schadevergoeding.

In plaats daarvan zijn er nu voor inwoners onleesbare en onbegrijpelijke rapporten opgesteld van honderden pagina's, waarvan de (interne) kosten ver boven de schadebedragen uit komen. Tijdens het gesprek gaven zowel de CM als de NAM aan dat toepassing van dit artikel niet noodzakelijk was, omdat er volgens hen geen sprake was van een uitzonderlijk aantal schademeldingen en dat het aantal meldingen door de CM goed 'behapbaar' werd geacht. Omdat dit de eerste keer was dat het protocol kon worden toegepast, werd de CM en NAM gezien als een mooie proef. Hetgeen ons ons zeer verbaasde dat de CM en de NAM hierover al een eenduidig standpunt hadden ingenomen, alvorens hierover overleg met ons dan wel de provincie te hebben. Terwijl juist in deze situatie, in het belang van alle partijen, een snelle afhandeling van schadeafhandeling noodzakelijk was. Inmiddels (april 2025) is duidelijk geworden dat 25% van de woningeigenaren een schademelding (ca. 66 woningen) heeft gedaan. De commissie is nog steeds aan het werk met de schadeafhandeling. Inmiddels zijn 19 schadetoekenningen gedaan waarvan de toegekende schadebedragen liggen tussen € 800 en € 16.000.

Conclusie:

- *Het belang van de mijnbouwonderneming prevaleert boven het belang van de inwoners.*
- *De NAM (mijnbouwonderneming) heeft een doorslaggevende stem in het wel of niet van toepassing verklaren van artikel 7 (causaal verband) uit het protocol voor de behandeling van meldingen van schade. Ze moeten ermee instemmen.*
- *De rol van de regionale overheden is marginaal, zij worden gehoord en hebben geen invloed.*

- *De kosten van de uitgevoerde onderzoeken, de tijd van de CM en daarmee gepaard gaande kosten staan in geen verhouding tot het aantal en de omvang van de gedane schademeldingen.*

Commissie Mijnbouwschade werkt ten dienste van de Mijnbouwonderneming

Met de instelling van de CM werd beoogd een onafhankelijke schadeafhandeling te realiseren. In de praktijk werkt de CM binnen de afspraken die met mijnbouwondernemingen zijn gemaakt, gebaseerd op het civiel aansprakelijkheidsrecht. Als de schademelder of de mijnbouwonderneming het niet eens is met het advies van de CM, rest slechts de gang naar de civiele rechter, waar de inwoner het moet opnemen tegen een bedrijf zoals de NAM – zoals voorheen in Groningen.

Rechtsongelijkheid

Op ca. 7 km van Ekehaar en omgeving, ligt het effectgebied Groningenveld. Voor inwoners binnen dit effectgebied geldt het wettelijk bewijsvermoeden. Zij kunnen (zelfs al bij minimale schade) gebruik maken van allerlei regelingen van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Inwoners kunnen fysieke schade tot € 60.000,-- laten herstellen zonder dat er wordt gekeken naar de oorzaak (causaliteitstoets). Of inwoners kunnen kiezen voor een vaste schadevergoeding van € 10.000,--. Dit zonder nader onderzoek.

Bij schade van meer dan € 60.000,-- kan worden gekozen voor een maatwerkprocedure waarbij wél wordt gekeken naar de oorzaak van schade.

Daarnaast is er voor inwoners binnen het effectgebied Groningenveld een commissie bijzondere situaties, een onafhankelijk raadsman etc.

Nij Begun is de kabinetsreactie op de parlementaire enquête over de gaswinning Groningen. De eerste en belangrijkste aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie is: *“Maak schadeafhandeling voor bewoners milder, makkelijker en menselijker”*.

Voor inwoners buiten het effectgebied die hun schade bij de CM moeten melden, geldt echter de reguliere bewijslast. Bovendien moet eerst worden vastgesteld dat er een causaal verband is tussen de mijnbouwwerkzaamheden van de NAM, de geïnduceerde beving. En de ontstane schade moet door een beving die in de afgelopen 12 maanden heeft plaatsgevonden zijn ontstaan. Schade die eerder is ontstaan mag de CM niet meenemen in de schadeafhandeling. Dit terwijl in Ekehaar al meer dan 40 jaar gas wordt gewonnen en er ook eerder (behoorlijke) bevingen zijn geweest.

Alle overige regelingen (zoals o.a. waardedaling, waardevermeerdering, immateriële schade, verbetering en verduurzaming woningen etc.) die van toepassing zijn op het effectgebied Groningen gelden niet voor inwoners met mijnbouwschade als gevolg van kleine gasvelden. De lessen die de parlementaire enquête gaswinning Groningen ons heeft geleerd, lijken niet te worden toegepast. Wij vinden dit onwenselijk en niet uit te leggen. Ook zonder de omgekeerde bewijslast kan buiten het werkgebied van de IMG worden gewerkt met vaste vergoedingen, herstel in natura, een commissie bijzondere situaties etc. Echter dit past nu niet binnen het instellingsbesluit van de Commissie Mijnbouwschade en de afspraken die hierover met de mijnbouwondernemingen zijn gemaakt.

Veel schademelders in Ekehaar e.o. zijn verder ontevreden over de hoogte van de schadevergoeding voor erkende schade. De bedragen zijn te laag om de schade structureel te herstellen. Zo worden bijvoorbeeld alleen de tegels die stuk zijn vergoed, maar niet het totale tegeltableau boven het aanrecht. Deze werkwijze zorgt voor veel extra kosten bij inwoners met schade en voelt heel onrechtvaardig.

Conclusie:

- *De wijze van schadeafdeling van schade door mijnbouw buiten Groningen is na de parlementaire over Groningen niet gewijzigd.*
- *De geleerde lessen in Groningen worden in de rest van Nederland (nog) niet toegepast.*
- *De afhandeling van schade als gevolg van gaswinning uit de kleine gasvelden is voor bewoners zeker niet mild, makkelijk en menselijk waardoor er sprake is van rechtsongelijkheid.*

Bovenstaande geeft aanleiding tot de volgende vragen aan de minister van Klimaat en Groene Groei:

1. Is de minister het met ons eens dat de werkwijze van de Commissie Mijnbouwschade noch het instellingsbesluit CM is aangepast naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van de parlementaire over de gaswinning in Groningen?
2. Is de minister het met ons eens dat ook inwoners die geconfronteerd worden met schade door mijnbouwactiviteiten buiten het Groningenveld ook recht hebben op een mildere, makkelijkere en menselijkere schadeafhandeling? En dat dit nu niet het geval is waardoor er sprake is van rechtsongelijkheid?
3. Is de minister het met ons eens dat het instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade en het protocol moeten worden herzien? Dat de rol van de mijnbouwondernemingen moeten worden gemarginaliseerd? Dat de lessen vanuit de parlementaire enquête Groningen moeten worden verwerkt en dat ook buiten het effectgebied Groningen het adagium milder, makkelijker en menselijker leidend moet zijn?
4. Is de minister op de hoogte over de onvrede die er bij bewoners en lokale/regionale overheden heerst over de wijze van schadeafhandeling na de bevingen rond Ekehaar? En wil de minister daarover alsnog met hen in gesprek gaan?
5. Deelt de minister onze constatering dat de Commissie Mijnbouwschade de afgelopen jaren schademeldingen in behandeling heeft genomen zonder dat er sprake was van een geïnduceerde beving (langer dan 12 maanden geleden)? En dat de Commissie onder andere hiermee in strijd met artikel 3 van het instellingsbesluit heeft gehandeld? En dat hierdoor bij inwoners verkeerde verwachtingen zijn gewekt? Zo ja, wat gaat de minister hieraan doen?
6. Is de minister het met ons eens dat bij de keuze over het al dan niet aannemen van causaal verband (artikel 7, protocol bij instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade) geen doorslaggevende stem bij een mijnbouwonderneming zou moeten liggen? En dat de stem van de lokale regionale en overheden daarin tenminste zwaarder zou moeten wegen en dat bij verschillen van inzicht een onafhankelijk beoordeling gewenst is?

7. De eerste beving in de omgeving van Ekehaar, als gevolg van het gasveld Eleveld, vond plaats in Assen op 26-12-1986 met een sterkte van 2,8 op de schaal van Richter. Sindsdien zijn er door het KNMI in dit gebied een veel aardbevingen geregistreerd met een maximale magnitude van 3,5.
Is de minister het met ons eens dat het niet redelijk is om alleen schade op te nemen en te vergoeden die binnen een jaar na een beving is ingediend? Zeker wanneer al langere tijd sprake is van mijnbouwactiviteiten?
8. Is de minister het met ons eens dat het ook buiten het effectgebied van het Groningenveld gewenst is, dat inwoners met schade door mijnbouw aanspraak kunnen maken op een vaste schadevergoeding of herstel in natura en aanvullende regelingen?
9. Is de minister het met ons eens dat de interne kosten van de Commissie Mijnbouwschade en alle bijbehorende onkosten in verhouding moeten staan tot de uit te keren schade? En dat ook buiten het effectgebied van het Groningenveld meer vanuit vertrouwen dan vanuit wantrouwen moet worden gewerkt?

Mei 2025